

ІНСТИТУТ
МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН

КИЇВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ББК 66.4р(4УКР)
І-71

Книга видана за сприяння Міжнародного освітнього фонду
імені Ярослава Мудрого
Президент Валентина СТРІЛЬКО

Авторський колектив:

академік НАН України **Л.В. Губерський** (керівник),
С.І. Баранов, професор **С.Я. Боринець**, професор **В.А. Вергун**,
Г.С. Волкова, професор **В.П. Гондюл**, професор **В.В. Дайнеко**,
доцент **О.В. Задорожній**, професор **В.П. Крижанівський**,
професор **В.А. Манжола**, доцент **В.М. Матвієнко**,
професор **І.І. Ніколаєнко**, професор **А.С. Філіпенко**,
професор **О.І. Шнирков**.

У підготовці видання взяли участь:

професор **А.С. Довгерт**, професор **Є.А. Макаренко**,
доцент **В.В. Матвєєв**, професор **В.І. Муравйов**, **Ю.В. Рилач**,
професор **О.І. Рогач**, **Л.Н. Чернявська**, **Г.О. Корнійчук**,
Л.В. Кузнецова.

І-71 Інститут міжнародних відносин. — К.: Знання України, 2004.
— 278 с.

У книзі простежується історія Інституту міжнародних відносин як одного з підрозділів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, з'ясовується його роль як головного навчально-методичного центру з підготовки фахівців для роботи у сфері зовнішніх зносин України. Огляд шістдесятирічного шляху розвитку інституту доповнюється спогадами його випускників та довідковими матеріалами.

ISBN 966-316-027-6

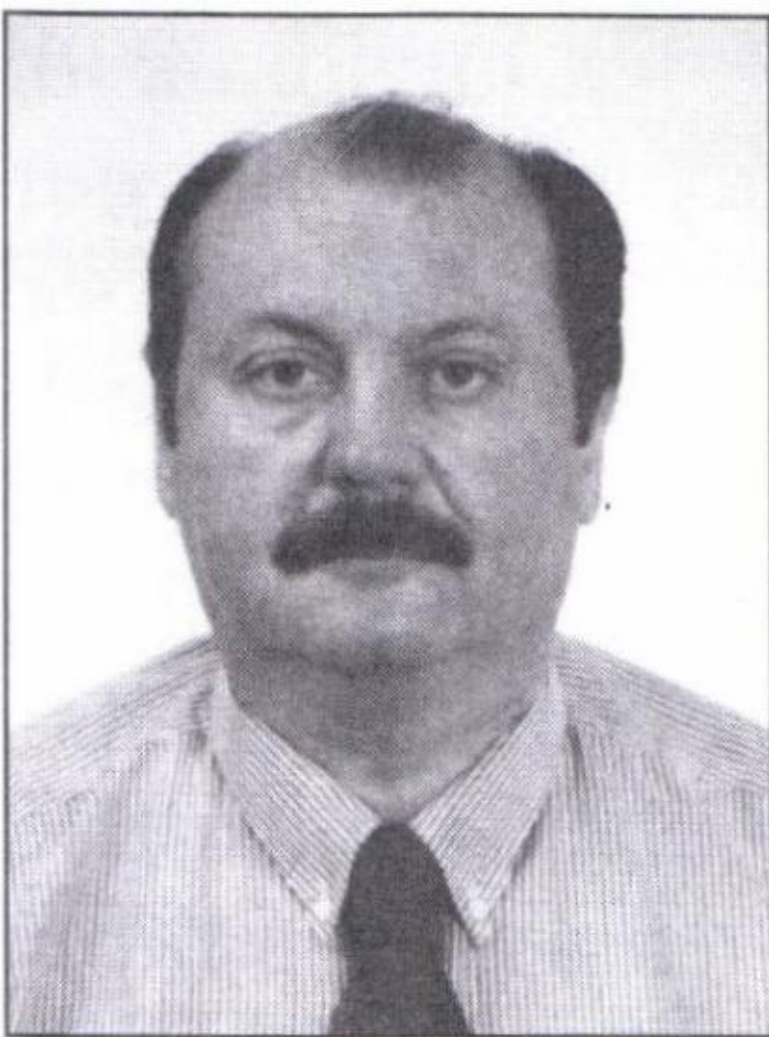
ББК 66.4р(4УКР)

ISBN 966-316-027-6

© Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, 2004

Кафедра міжнародних організацій і дипломатичної служби створена у 1992 році для забезпечення однойменної спеціалізації. Першим її завідувачем був кандидат історичних наук, доцент **М.А. Кулінич** (1992 – 1994). У наступні роки кафедру очолювали доктор історичних наук, професор **Б.І. Гуменюк** (1995 – 2003), доктор історичних наук, доцент, заступник директора інституту **В.М. Матвієнко** (з грудня 2003 року).

*Завідувач кафедри
доц. М.А. Кулінич
(1992 – 1994 рр.)*

*Завідувач кафедри
проф. Б.І. Гуменюк
(1995 – 2003 рр.)*

*Завідувач кафедри
доц. В.М. Матвієнко
(з грудня 2003 р.)*

Нині на кафедрі працюють 2 доктори наук, доценти (**В.М. Матвієнко, Ю.С. Скороход**), 3 кандидати наук, доценти (**Т.І. Шинкаренко, Н.Л. Яковенко, В.І. Резніченко**) та асистент к. політ. н. **А.Т. Грушова**.

Колектив кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби

У нижньому ряду зліва направо: доц. Н.Л. Яковенко, ас. А.Т. Грушова, доц. Т.І. Шинкаренко, ст. лаб. В.К. Синько.

У верхньому ряду зліва направо: доц. В.І. Резніченко, зав. каф. доц. В.М. Матвієнко, доц. Ю.С. Скороход.

Кафедра забезпечує викладання нормативних та спеціальних навчальних дисциплін: «Міжнародні організації», «Дипломатична та консульська служба», «Дипломатичний протокол та етикет», «Дипломатичне листування», «Мова дипломатичних документів», «Стратегія і тактика ведення переговорів», «Миротворча діяльність України», «Історія української дипломатії», «Роль НАТО в сучасному світі», «Європейський Союз», «ООН в сучасних міжнародних організаціях», «США в міжнародних організаціях», «Україна в міжнародних організаціях», «Актуальні проблеми теорії та практики міжнародних організацій», «Міжнародні неурядові організації», «Багатостороння дипломатія», «Інтеграційні об'єднання на пострадянському просторі», «Рада Європи», «Міжнародні організації країн Азії, Африки та Латинської Америки».

За роки існування на кафедрі склалися певні методичні школи — з дипломатичного протоколу та ООНознавства. Викладачами кафедри підготовлено низку підручників і навчальних посібників: Скороход Ю.С. «Діяльність ООН з підтримання миру» та «Діяльність ЛАД з підтримання миру»; Бруз В.С. «ООН і врегулювання міжнародних конфліктів» і «Спеціалізовані установи системи ООН»; Бруз В.С., Гуменюк Б.І., Матвієнко В.М., Скороход Ю.С. та ін. «Міжурядові регіональні організації»; Бруз В.С., Матвієнко В.М. та ін. «Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 1970 рр.)»; Бруз В.С., Матвієнко В.М. та ін. «Міжнародні відносини та зовнішня політика (1970 – 2000 рр.)»; Гуменюк Б.І. «Основи дипломатичної та консульської служби» і «Диплома-

тична та консульська служба (Методичні розробки)»; Гуменюк Б.І., Щерба О.В. «Сучасна дипломатична служба»; Гуменюк Б.І., Бруз В.С., Матвієнко В.М., Скороход Ю.С. та ін. «Міжурядові регіональні організації»; Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. «Європейський Союз: заснування і етапи становлення»; Матвієнко В.М. «Сучасна дипломатична та консульська служба» (методичні рекомендації для слухачів відділення післядипломної освіти); Резніченко В.І. та ін. «Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету».

Наукова діяльність кафедри концентрується на дослідженні теорії та практики діяльності міжнародних організацій, актуальних питань, що торкаються участі України в міжнародних універсальних та регіональних організаціях, проблематики розвитку сучасної дипломатичної служби та дипломатичного протоколу, історії української дипломатії. Протягом 1992 – 2003 років на кафедрі захищено більше 20 кандидатських та 3 докторські дисертації.

Викладачами кафедри підготовлено ряд монографій: Гуменюк Б.І. «Горизонти третього світу» та «Між минулим і майбутнім»; Кулінич М.А. «Ukraine: the search for a national identity» (coauthors); Матвієнко В.М. «Україна і Ліга Націй»; Скороход Ю.С. «Міжнародний аспект урегулювання ліванського конфлікту (80 – 90-ті роки)»; Матвієнко В.М., Головченко В.І. «Історія української дипломатії ХХ століття у постатях»; Матвієнко В.М. «Українська дипломатія 1917 – 1921: на теренах постімперської Росії»; Яковенко Н.Л. «Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське лідерство».

Щорічно за ініціативою кафедри організовуються науково-практичні конференції, в яких беруть активну участь студенти, аспіранти, представники МЗС України та співробітники зарубіжних дипломатичних установ. У 1999 – 2004 роках кафедрою були проведені такі конференції: «Роль НАТО в сучасному світі» (квітень 1999 р.), «Проблеми адаптації ООН до реалій ХХІ століття» (квітень 2000 р.), «Проблеми миротворчої діяльності міжнародних організацій» (квітень 2001 р.), «Роль дипломатичного протоколу та етикету в сучасних міжнародних відносинах» (листопад 2002 р.), «Історія й традиції української дипломатії та дипломатичної служби ХХ століття» (квітень 2003 р.).

При кафедрі працює гурток молодого дипломата, проводяться зустрічі студентів з представниками дипломатичного корпусу та співробітниками представництв міжнародних організацій в Україні.

Викладачі кафедри постійно запрошуються до участі у міжнародних наукових конференціях, круглих столах в Україні та за кордоном. У 1998 – 2003 роки вони представляли інститут на таких заходах: міжнародна літня школа з питань політичної науки та міжнародних відносин (липень 1996 р., м. Ольштинек, Польща), міжнародна конференція з питань підготовки фахівців для зовнішньополітичної служби (8-10 квітня 1998 р., Великобританія); міжнародна літня школа з питань

політичної науки та міжнародних відносин (липень 1998 р., м. Криниця Гурська, Польща), міжнародна конференція в рамках ЦЄІ з питань підготовки дипломатів в країнах ЦЄІ (1-2 жовтня 1998 р., Хорватія), конференція «Особливості змін структур державних управлінь у перехідний період» (березень 1999 р., м. Київ), міжнародна конференція в Інституті стратегічних досліджень з питань проблем європейської безпеки (квітень 1999 р., м. Женева, Швейцарія), міжнародна конференція з питань новітньої методики підготовки фахівців-міжнародників (травень 1999 р., Стенфордський університет, Англія), літня сесія ЦЄУ з проблем конфліктології та врегулювання конфліктів (липень — серпень 1999 р., м. Будапешт, Угорщина), міжнародна конференція з питань Балто-Чорноморського Співробітництва (8-10 вересня 1999 р., м. Ялта), конференція послів країн, акредитованих у м. Києві з питань проблем реформування ООН (вересень 1999 р., м. Київ), міжнародна науково-практична конференція «Сучасна дипломатія: світовий досвід, національна специфіка ООН у світовій політиці» (1999 р., м. Київ), конференція за участю дипломатичних представників зарубіжних країн, присвячена членству України в Раді Безпеки ООН (1999 р., м. Київ), курс з проблем Європейського права (березень 2000 р., м. Торунь, Польща), міжнародна конференція арабістів в Інституті сходознавства Російської академії наук (квітень 2000 р., м. Москва), міжнародна конференція «Ялта — 2000. Роль Європи у ХХІ столітті» (2000 р., м. Ялта), наукова конференція: «Іран — Україна: минуле, сьогодення і майбутнє» (листопад 2001 р., м. Тегеран, Іран), наукова конференція «Україна — Іран: минуле, сьогодення і майбутнє» (вересень, 2000 р., м. Київ), міжнародна наукова конференція «Влада і політичні та економічні інститути в арабському суспільстві» (2-4 квітня 2001 р., м. Москва), наукова конференція «Українська зовнішня політика та дипломатія: десять років незалежності» (19 квітня 2001 р., м. Київ), круглий стіл «Регіональні організації в сучасній системі міжнародних відносин» (24-25 квітня 2002 р., м. Москва), міжнародна наукова конференція «Україна: шляхами віків» (17 травня 2002 р., м. Київ), міжнародна наукова конференція «Україна і Польща в ХХ столітті: проблеми історії і політології» (18 травня 2002 р., м. Київ), наукова конференція: «Україна і сучасний Схід: стан і перспективи співробітництва» (лютий 2003 р., м. Київ), міжнародний семінар «Вплив розширення ЄС і НАТО на Схід на процеси інтеграції і дезінтеграції на пострадянському просторі» (28-29 березня 2003 р., м. Мінськ, Білорусія), міжнародна науково-практична конференція «Проблеми підготовки дипломатів Росії та України в умовах глобалізації» (30-31 жовтня 2003 р., м. Київ).

Ряд викладачів кафедри пройшли наукові стажування у національних та закордонних університетах і наукових центрах. Так, доцент В.М. Матвієнко протягом листопада — грудня 1997 року навчався за програмою «Національна безпека України» в Гарвардському універ-

ситеті (США), у жовтні 2002 року стажувався з питань організації дистанційного навчання (м. Афіни, Греція); доцент В.І. Резніченко у лютому — червні 2002 року пройшов стажування в Інституті світової економіки та міжнародних відносин (м. Київ); доцент Н.Л. Яковенко у жовтні 1994 — січні 1995 років пройшла стажування в Університеті Ланкастеру (Велика Британія), у жовтні 1997 — лютому 1998 років — стажування в Інституті проблем безпеки ЗЄС (Франція); доцент М.А. Кулінич у 1994 році перебував на посаді наукового дослідника Університету штату Меріленд (США) та Університету Джона Хопкінса (м. Вашингтон, США).

Викладачі кафедри представлені в складі редакційних колегій ряду наукових видань: «Актуальні проблеми міжнародних відносин» (професор В.С. Бруз, професор Б.І. Гуменюк), «Україна дипломатична» (професор Б.І. Гуменюк, доцент В.М. Матвієнко); «Історичний журнал» (доцент В.М. Матвієнко); «Науковий вісник Дипломатичної академії» (професор Б.І. Гуменюк, доцент М.А. Кулінич).

Частина викладачів кафедри працювали у минулих роках або працюють нині на дипломатичній службі. Так, професор **Б.І. Гуменюк** у 1996 — 2003 роках перебував на посаді ректора Дипломатичної академії України при МЗС України, був членом Колегії МЗС України, а нині призначений Надзвичайним і Повноважним Послом України у Республіці Кіпр. Доцент **М.А. Кулінич** у 1994 — 1998 роках обіймав посади радника, радника-посланника посольства України в Японії; у 1998 — 2001 роках був заступником начальника П'ятого територіального управління МЗС України; у 2001 — 2003 роках — радником-посланником посольства України в Республіці Корея; з листопада 2003 року — ректор Дипломатичної академії України при МЗС України. Тривалий час на кафедрі працював відомий вчений та дипломат, доктор історичних наук, професор **В.С. Бруз**, який з 1983 по 1990 рік перебував на посаді заступника директора Центру проти апартеїду Політичного департаменту Секретаріату ООН, у 1993 — 1995 роки був відповідальним секретарем національного комітету з підготовки та святкування 50-річчя ООН; у 1994 та 1995 році — член урядової делегації України на 49-й і 50-й сесії Генеральної Асамблеї ООН. Доцент кафедри **В.О. Рилач** з 2002 року — Надзвичайний і Повноважний Посол України в Ліванській Республіці.

